

❑ **Hər ilin fevral ayında ölkəmizdə dərin hüznə qeyd edilən Xocalı soyqırımı tədbirlərinin məzmunu nə qədər tükürpədicə, ürəkəğrıdıcı olsa da, bunun mahiyyətində böyük bir vətənpərvərlik, vətənsəverlik motivləri də var. Ölümün gözüne dik baxa bilməyin özü hər kəsdən daxili bir güc, inanılmaz fədakarlıq, cəsəret tələb edir. Xocalılar bu cəsəreti bacardılar. Öləndə də erməninin qarşısında diz çökmədilər, əyilmədilər, əqidələrindən dönmədilər. Ermənilər necə ki, ulu öndər Heydər Əliyevdən qorxurdular, müəyyən qədər də Xocalıdan ehtiyat edib çəkinirdilər. Xocalılar ağaca sarınıb diri-diri yandırılarda da, dəmir kəlbətini ilə dırnaqları, dişləri çıxarılıb şok vəziyyətinə düşəndə də bu qanıqların tələb etdiyi “Qarabağ erməninindir!” – ifadəsini dillərinə gətirmədilər, “Qarabağ Azərbaycanındır!” – deyərək hayqırdılar və erməni faşistlərinin vahiməyə saldı. Hətta adını həkim qoyub, acizliyini, gücsüzlüyünü 8-9 yaşlı uşaqlara göstərən, onların dərisini soyub ölümlərinin vaxtını ölçən Zori Balayan kimi vəhşiyyə də körpələr “Qarabağ bizimdir!” – dedilər.**

Siz millətin nümayəndəsinin Vətən qeyrətinə fikir verin! Onlar “Qarabağ erməninindir!” – deməsələr alovun dilləri arasında diri-diri yanacaqqlarını, desələr – azad ediləcəklərini bilə-bilə “Vətən” adını yüksək tutaraq, əqidələrindən dönmədilər. Özlərinin mənəvi cəhətdən ölməzlilikləri ilə erməniyə qalib gəldilər, düşməni sarsıtdılar, dünyanın gözü qarşısında ona faşist, qanıqların və vəhşi damğası vurdu. Ermənilər nə qədər öz havadarlarına bel bağlasalar da, bu damğa onların alından heç vaxt silinməyəcək.

Erməni öyünməsin ki, müharibədə qalib gəlib. Bu, müharibə deyildi, bu, Mixail Qorbaçov satqınlığının, iküzlüyünün, riyakarlığının zirvəsi idi. Biz nə Xocalı soyqırımı vaxtı, nə də digər qırğınlar zamanı ermənilərlə müharibə aparmamışıq. Çünki ermənilər xaincəsinə bizə qarşı soyqırımı törədəndə bizim nə ordumuz, nə də silah-sursatımız var idi. SSRİ dövründə Qorbaçovun əmri ilə bizim bütün silahlarımız əlimizdən alınmışdı. Azərbaycan və Ermənistan böyük bir SSRİ “ailəsinin” eyni hüquqlu üzvləri olsalar da, qanlı imperiya tərəfindən biz tərki-silah edildik, ermənilər isə ən müasir silahlarla silahlandırıldı. Belə vəziyyətə heç bir vəchlə müharibə demək olmaz. Müharibə indi başlayacaq. Əsl müharibə Azərbaycan Prezidentinin – Silahlı Qüvvələrimizin Ali Baş Komandanının əmri ilə başlayacaq.

Məlumdur ki, müəyyən dövrlərdə müxtəlif millətlərin nümayəndələrinə qarşı soyqırımlar törədilib. Təəssüf ki, Azərbaycan xalqı da son 200 il ərzində ermənilər tərəfindən bir neçə dəfə soyqırımlarına məruz qalıb. Niyə son 200 il deyirik. Çünki ermənilərin kütləvi surətdə Azərbaycan torpaqlarına köçürülmələrinə məhz 1828-ci ildən etibarən başlanılıb. Həmin illərdə Çar Rusiyasının İrandakı səfiri Qriboyedovun əli ilə İrandakı ermənilərin böyük əksəriyyəti Qərbi Azərbaycan və Dağlıq Qarabağ torpaqlarına köçürüldülər. Bunula da o zamankı ruslar erməniləri Türkiyə ilə Azərbaycan arasında yerləşdirərək bufer zona yaratdılar. Elə həmin illərdən etibarən əvvəl Çar Rusiyasına, sonralar isə sovet Rusiyasına

ermənilərin törətdiyi Xocalı soyqırımı təkəcə Azərbaycan xalqına qarşı yox, bütün bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş ən dəhşətli vandalizm aktıdır. Ona görə də cinayətkarlar cəzalarını almalıdırlar.

1992-ci il fevralın 26-na keçən gecə ermənilər sovet ordusunun Xankəndidə yerləşdirilmiş 366-cı motoatıcı alayın əsgər və zabitlərindən, ağır artilleriyasından istifadə edərək, Xocalını mühasirəyə aldılar və gecə ikən yuxuda olan əliyalın dinc əhalini soyqırımına uğradılar. Xocalının qocaları, qadınları, körpə uşaqları, əliyalın, silahsız cavanları, qızları, gəlinləri həmin ilin fevral gecəsində – qarlı-şaxtalı bir gecədə cəmi bir neçə saat ərzində kütləvi qırğına məruz qaldılar. Bu soyqırımında 613 nəfərin rəsmən həlak olduğu bildirilsə də, əslində, bütün sakinlər Xocalı

götürülüb və onların üzərində ağılaşmaz zorakılıqlara yol verilib. Çox insan ömürlük şikəst olub, 150 nəfər itkin düşüb, indiyə qədər də onlardan xəbər-əhər yoxdur. Bunun soyqırımından başqa adı yoxdur. Belə amansızlıqla, vəhşicəsinə törədilən kütləvi qırğına dünyanın heç bir nöqtəsində rast gəlinməyib. Ermənilər keçmiş SSRİ-nin Xankəndidə yerləşdirilən 366-cı motoatıcı alayının silahları ilə silahlanıb tanklarla, toplarla günahsız, köməksiz xocalılara divan tutublar. Bir gecənin içində qədim Xocalı şəhəri yerlə-yeksan edildi.

Bunu Ermənistanın keçmiş rəhbərlərindən olan və birbaşa bu soyqırımı törədənərdən Serj Sarkisyan, Robert Koçaryan, Seyran Ohanyan, Zori Balayan və başqaları kimi əlləri xocalıların günahsız qanına bulaş-

Xocalı soyqırımı – bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş ən dəhşətli vandalizm aktı

axalanan gəlmə ermənilər tərəfindən torpaqlarımızın – Qərbi Azərbaycan ərazilərinin, İrəvan kimi şəhərimizin soyqırımına uğradılması ilə sonrakı faciələrimizin bünövrəsi qoyuldu. Bundan sonra ermənilər torpaqlarımız, şəhər və kəndlərimizlə birlikdə insanlarımızı da soyqırımına uğratmağa başladılar: 1905-1907, 1918-1920, 1948-1952-ci illərin qırğınlarını, etnik təmizləmə deportasiyalarını həyata keçirdilər. Belə faciələrdən ən dəhşətli 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecədə baş verən Xocalı soyqırımı oldu.

Bu gün o dəhşətli gecədəki soyqırımından 27 il keçir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev həmin hadisəyə siyasi qiymət verərək qeyd etmişdi ki,

şəhəri ilə birlikdə soyqırımına məruz qaldı. Erməninin məkrli niyyəti heç də 613 nəfəri öldürməkdən ibarət deyildi. Onların niyyəti, əslində, bütövlükdə Xocalını və xocalıları Yer üzündən silmək idi. Kimlərsə həmin soyqırımından “sağ” çıxması heç də onların soyqırımı təcavüzündən kənar qalması anlamına gətirilməməlidir. O məşum gecədə heç kəsə aman verilməyib: 8 ailə tamamilə yer üzündən silinib, 63 uşaq, 106 qadın, 70 qoca qətlə yetirilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib. 56 nəfər ağır işgəncələrlə öldürülüb. 418 nəfər ağır xəsarət alıb, onlardan 76 nəfəri məsum uşaqlar, körpələr olub, 1275 nəfər əsir

edə biləcəyik.

25 fevral 1997-ci ildə “Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında” ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən fərman verilmişdir. Hər il fevralın 26-da saat 17:00-da Azərbaycan xalqı Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə ehtiramla yad edir.

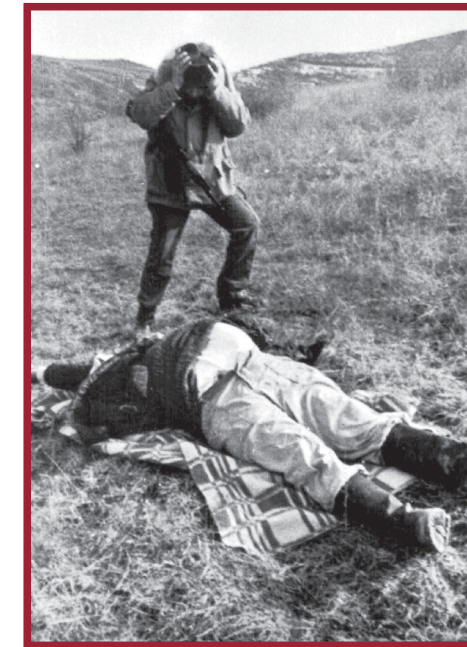
Hər il ölkə başçısı cənab Prezident İlham Əliyev “Xocalı soyqırımı” ilə əlaqədar xalqa, beynəlxalq təşkilatlara müraciət edir.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın yaratdığı “Xocalıya ədalət!” kampaniyası, son illərdə Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanıtılmasında böyük işlər görür.

Ötən dövr ərzində aparılan gərgin və böyük zəhmət tələb edən istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Xocalı şəhərində Azərbaycanlılara, sözün geniş mənasında isə bütün bəşəriyyətə qarşı törədilən ən ağır cinayət əməlləri ən xırda detallarına qədər sübuta yetirilibdir. Bunları əsas tutaraq hesab edirik ki, Xocalıya və xocalılara xüsusi, əlahiddə status verilməlidir.

Əlbəttə ki, Xocalıya və xocalılara qarşı törədilən cinayət cəzasız qalmamalıdır. Ermənistanın hərbi-siyasi təcavüzü dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq qurumlar tərəfindən ittiham olunmalı, Ermənistanın Silahlı Qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarından qeyd-şərtsiz çıxarılması tələb edilməlidir. Beynəlxalq təşkilatlar, dünya dövlətlərinin parlamentləri Ermənistan Respublikasının Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi Xocalı soyqırımının əsl siyasi-hüquqi qiymətini verməlidirlər. Biz buna nail olacağıq. Biz torpaqlarımızı geri qaytaracağıq. Biz şəhidlərimizin qanını yerde qoymayacağıq.

Vaqif ŞADLINSKI,
ATU-nun insan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının müdiri,
Əməkdar elm xadimi, professor,
Qərbi Azərbaycanın
Vedibasarı sakini
Mübariz ALLAHVERDİYEV,
kafedranın professoru, Xocalı sakini

lometrik bir sahəni erməni tapdığından azad edən ordumuz işğal altında olan digər torpaqlarımızı da azad etməyə qadirdir.

İnanırıq ki, Cocuq Mərcanlıdan başlanan yolumuz təkəcə Xocalıdan, Şuşadan, Laçından, Kəlbəcərdən, Ağdamdan, Füzulidən, Zəngilandan, Qubadlıdan, Cəbrayıldan yox, həm də Qərbi Azərbaycan torpaqlarımızdan – Zəngəzurdan, Verdimasardan, Göyçədən, İrəvandan da keçəcək. Ermənilər nə qədər öz havadarlarına arxayın olsalar da, biz Prezidentimizin ətrafında bir yumruq kimi sıx birləşərək, onun müdrik rəhbərliyi ilə bunu edəcəyik. İnanırıq ki, yaxın vaxtlarda biz Xocalı soyqırımında həlak olanların ruhunu şad